

ΑΛΛΑΓΗ ΔΟΓΜΑΤΟΣ

Όλοι, στην επίγεια ζωή μας βιώνουμε μεγάλες ή μικρές εναλλαγές καταστάσεων, σε ένα ή σε περισσότερα διαφορετικά μεταξύ τους, πεδία δραστηριοποίησής μας. Στα πεδία των εναλλαγών η ζωή μας μεταπίπτει από θετικές σε αρνητικές καταστάσεις και αντίστροφα, χρωματίζοντας και ονοματίζοντας τη ζωή με χαρακτηρισμούς αντίθετους μεταξύ τους. Οι περισσότεροι από αυτούς είναι κοινοί γνωστοί όλων μας όταν αναφερόμαστε στη ζωή μας, όπως όμορφη ή άσχημη, υποφερτή ή ανυπόφορη, με αλήθεια ή με ψέμα, με αγαθότητα ή με κακία, ενδιαφέρουσα ή αδιάφορη, κ.λπ.

Ο πρόξενος των εναλλαγών αρνητικών και θετικών καταστάσεων στη ζωή μας, δεν είναι πάντα κάποιος αστάθμητος παράγοντας. Αν και αυτή η εκδοχή αποτελεί έναν βολικό τρόπο αποφυγής των τυχόν προσωποποιημένων ή αταυτοποίητων ευθυνών μας, τις περισσότερες φορές, ο φέρων την ευθύνη θα πρέπει να αναζητηθεί αλλού. Στον εαυτό μας; ή μήπως στους άλλους; ή ίσως στις αντίξοες συνθήκες; ή σε όλα μαζί; ή σε κάποιον συνδυασμό τους; Όλες οι υποθέσεις ενδέχεται να είναι σωστές αλλά και λάθος, καθώς ο υπαίτιος ή οι υπαίτιοι δεν είναι οι ίδιοι για όλες τις καταστάσεις, ούτε η κάθε κατάσταση προκαλείται πάντα από τον ίδιο υπαίτιο ή υπαιτίους.

Το εκ πρώτης όψεως ασαφές αποτέλεσμα της προσπάθειας προσδιορισμού του «τις πταίει» στην ουσία δεν είναι τόσο ελλιπές, καθώς αναδεικνύει έναν βαθμό συνυπαιτιότητας, στις πλείστες των περιπτώσεων. Πρόκειται για μια ελικοειδής σχέση ευθύνης που τείνει στο άπειρο, και ρυθμίζει τις επιλογές και τις ενέργειες του εαυτού μας και των άλλων, αλλά και των επιδράσεων του περιβάλλοντος. Π.χ. αν ο άνθρωπος ως πρόσωπο επιλέγει να ενεργεί εγωκεντρικά, οι ομάδες – σύνολα στις οποίες ανήκει θα υστερούν σε ενότητα και συνεργασία, και το περιβάλλον θα καθίσταται αφιλόξενο για τον άνθρωπο ως πρόσωπο ευνοώντας τον ατομισμό, ενώ στη συνέχεια ο ατομισμός που προβάλλει ή επιβάλλει το περιβάλλον ευνοούν τη μετάπτωση του ανθρώπου από πρόσωπο σε άτομο το οποίο επιλέγει και ενεργεί ακόμα πιο εγωκεντρικά, κ.ο.κ.

Διαφαίνεται συμπερασματικά, ότι αν ενδιαφερόμαστε να περιορίσουμε τη συχνότητα και την ένταση των εναλλαγών στη ζωή μας θα πρέπει να επέμβουμε με κάποιο τρόπο, στον εαυτό μας, στους άλλους και στο περιβάλλον μας. Βέβαια, οι επεμβάσεις που μας ενδιαφέρουν θα είναι αυτές που παρατείνουν τη διάρκεια και την περαιτέρω ανάπτυξη των θετικών καταστάσεων και όχι των αρνητικών. Επειδή όμως, οι επεμβάσεις εκτός της οικείας μας περιμέτρου, εμπεριέχουν υψηλό βαθμό ρίσκου αναποτελεσματικότητας, περιοριζόμαστε εκ των πραγμάτων, στην περισσότερο ασφαλή δυνατότητα, αυτή της επέμβασης σε αυτό το δικό μας Είναι.

Εξετάζοντας νοητικά τις ποικίλες υφές του δικού μας ανθρώπινου Είναι, καθώς και τις μεταξύ τους διασυνδέσεις, θα βρεθούμε αναμφίβολα, αμήχανοι μπροστά σε διλήμματα. Άραγε, ποιο κομμάτι του εαυτού μας να αλλάξουμε, αφού όλα αποτελούν τμήματα του προσωπικού μας οικοδομήματος; Κι αν καταλήξουμε στο τμήμα που θα επέμβουμε, τότε πώς και πότε θα πρέπει να δρομολογήσουμε την επέμβασή μας, ώστε να ανακόψουμε ή να περιορίσουμε τις εναλλαγές των καταστάσεων στη ζωή μας. Στην πραγματικότητα η δυσκολία έγκειται στη δική μας αντίσταση στις όποιες αλλαγές μας, καθώς η κατεύθυνση είναι προφανής.

Ενδιαφερόμαστε οπωσδήποτε, για το κομμάτι εκείνο του εαυτού μας που είναι επιφορτισμένο με τις επιλογές και τις ενέργειές μας, το οποίο υποθετικά, μπορούμε να το απομονώσουμε, για να το εξετάσουμε θεωρητικά, εις βάθος. Θεωρούμε λοιπόν, ότι ως ζωντανό τμήμα του Είναι μας υποστηρίζεται από ένα λειτουργικό σύστημα συναίσθησης, σκέψης και πράξης, που ρυθμίζεται από

θεμελιώδεις αρχές με δογματική υπόσταση¹. Αυτής της μορφής λειτουργική **δογμα-τοποίηση αναπτύσσεται** και παγιώνεται συνήθως, **σε όλα τα τμήματα** του Είναι μας και διέπει όλους σχεδόν, **τους τομείς δραστηριοποίησης** του ανθρώπου, και όχι μόνο. **Επεκτείνεται στη συμπεριφορά του, στις συνήθειές του, στις επιδιώξεις, στα σχέδια και όνειρα για το μέλλον, στις απόψεις του για τη ζωή και τον κόσμο, κ.α.** **Κάθε άνθρωπος** είτε το αντιλαμβάνεται είτε όχι, **λειτουργεί με βάση δόγματα** της ζωής του. **Στην ιδανική περίπτωση ο άνθρωπος διαμορφώνει εξατομικευμένα δόγματα που φέρουν την προσωπική σφραγίδα αυτού και τα εφαρμόζει, αλλά και δύναται να τα τροποποιεί, έτσι ώστε να παραμένουν επίκαιρα και αποτελεσματικά.** **Λόγω όμως, της μαζικότητας της σύγχρονης κοινωνίας και της επιρροής που ασκούν τα μέσα μαζικής χειραγώγησης, το σύνολο των ανθρώπων ποδηγετείται στην υιοθέτηση συγκεκριμένων δογμάτων** τα οποία και προβάλλονται επισταμένως.

Αν και **ο βαθμός υιοθέτησης των δογμάτων** που «κυκλοφορούν στην αγορά», **εξαρτάται από την ιδιοσυγκρασία και τη βούληση** του κάθε ανθρώπου, **συνήθως υιοθετείται ένας βασικός δογματικός κορμός** με κάποιες μικρές ή μεγάλες αποκλίσεις ή προσαρμογές. Παρόλες τις αποκλίσεις και προσαρμογές **οι γενικές αρχές των δογματικών κορμών** που ακολουθούνται, **είναι ικανές να προδιαγράψουν τις επιλογές και τις ενέργειες** όσων τα έχουν υιοθετήσει. **Η ιδιότητά τους** αυτή, εξυπηρετεί **τα κέντρα κέρδους και εξουσίας** προσφέροντας ένα ακόμα μέσο κλωνοποίησης συμπεριφορών, ατόμων, αλλά και ομάδων – συνόλων.

Προκειμένου δε, **τα προβαλλόμενα δόγματα** να είναι ελκυστικά στο πλείστον των ατόμων και των ομάδων-συνόλων, -μεθοδικά και στοχευμένα- **επικαιροποιούνται** με τη βοήθεια των επιστημών και της τεχνολογίας. Μ' αυτόν τον τρόπο, **η υιοθέτησή τους φαίνεται ως η καλύτερη διαθέσιμη επιλογή**, και μάλιστα, **χωρίς να απαιτείται κάποια ιδιαίτερη προσπάθεια σύνθεσής τους** εξ' αρχής. **Η ευκολία εύρεσης και υιοθέτησης** των προσφερόμενων δογμάτων ζωής **αποστερεί εμμέσως, από κάθε άνθρωπο ή και ομάδα-σύνολο, τη βούληση και τη δυνατότητα σύνθεσης των δικών τους μοναδικών δογμάτων.**

Ουσιαστικά, **μεθοδεύεται η επικράτηση μιας μορφής δογματικού εγκλωβισμού** ο οποίος, στις περισσότερες των περιπτώσεων, δεν οδηγεί σε περιορισμό των εναλλαγών ούτε σε μακροήμερευση των θετικών καταστάσεων. Αν είχε επιτευχθεί κάτι τέτοιο, δεν θα υπήρχε και λόγος να προβούμε στην παρούσα βραχεία διερεύνηση. Δυστυχώς όμως, **η εναλλαγή των θετικών και αρνητικών καταστάσεων υπάρχει και εξαιτίας της πολυπλοκότητας του κόσμου μας, βαίνει αυξανόμενη** σε ένταση και συχνότητα. **Όσο λοιπόν, ταλανιζόμαστε ατομικά και συλλογικά, από τις εναλλαγές των καταστάσεων στη ζωή μας, τόσο πιο επιτακτική γίνεται και η ανάγκη για αλλαγή δόγματος.**

Προϋπόθεση για την επιτυχία της αλλαγής δόγματος ο δογματικός απεγκλωβισμός και η ανάπτυξη της ικανότητας σύνθεσης δογμάτων ζωής σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Δόγματα που **θα συντίθενται από Ανθρώπους**, με βάση την προϋπάρχουσα σοφία και εμπειρία του παρελθόντος, αλλά και του παρόντος, **και θα αποσκοπούν να υπηρετήσουν τον άνθρωπο** ως πρόσωπο, τόσο στο γνωστό παρόν και πολύ περισσότερο στο άγνωστο μέλλον.

24 Νοεμβρίου 2025
Στέλιος Κάλφας

¹ Δόγμα: θεμελιώδης αρχή που δεν υπόκειται σε έλεγχο ή σε κριτική και που γίνεται υποχρεωτικά δεκτή.
[Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#)